

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โอกาสเกิดจีโนไทป์และฟีโนไทป์ของรุ่นลูก(1)

ครูผู้สอน ครูวัชรียา เดชาสิทธิ์

ครูรติรส พงษ์าวดาร

เรื่อง โอกาสเกิดจีโนไทป์และ
ฟีโนไทป์ของรุ่นลูก(1)

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายความแตกต่างของจีโนไทป์
และฟีโนไทป์ได้

ช่วง

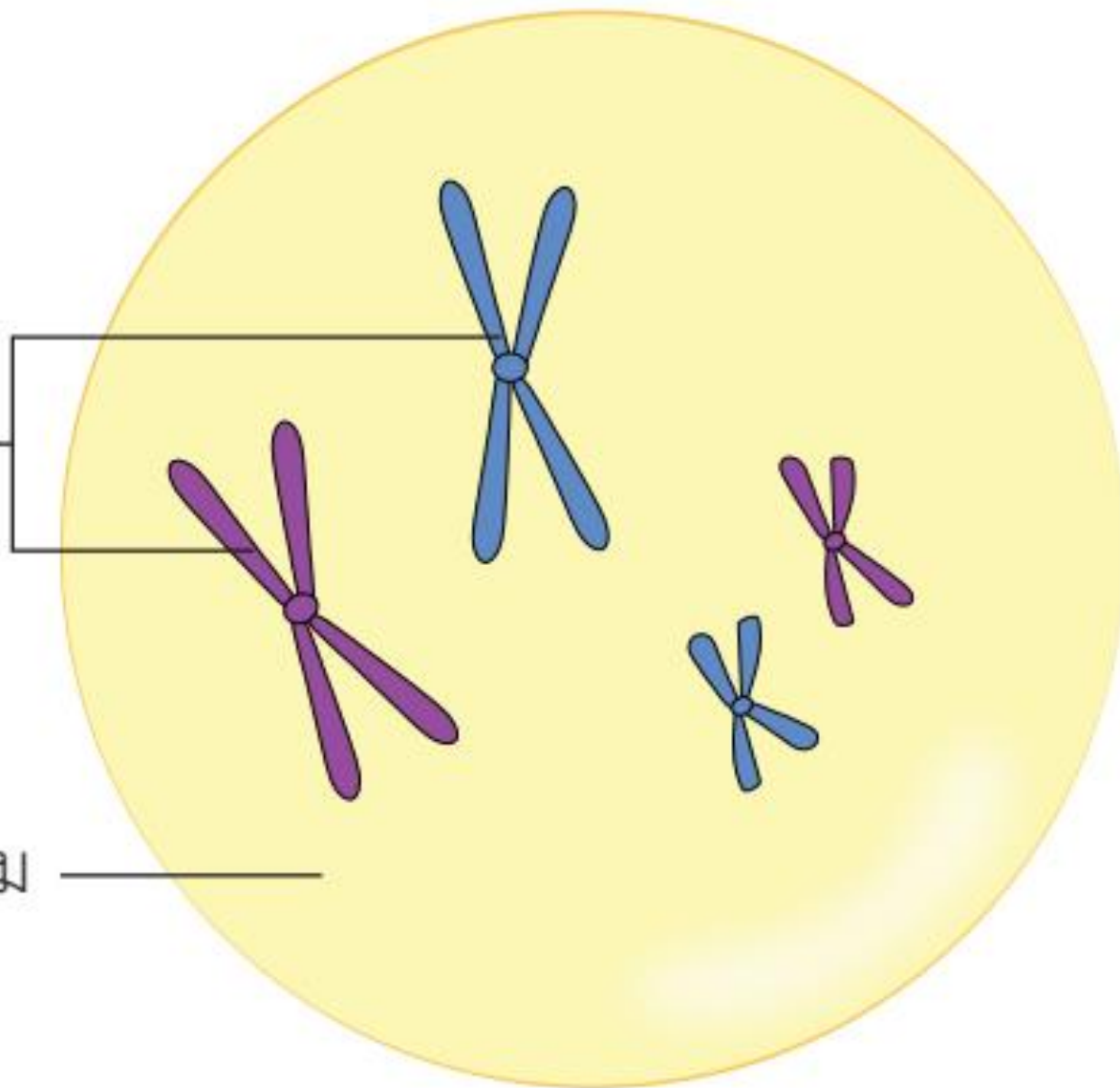
ทบทวน

บทเรียน

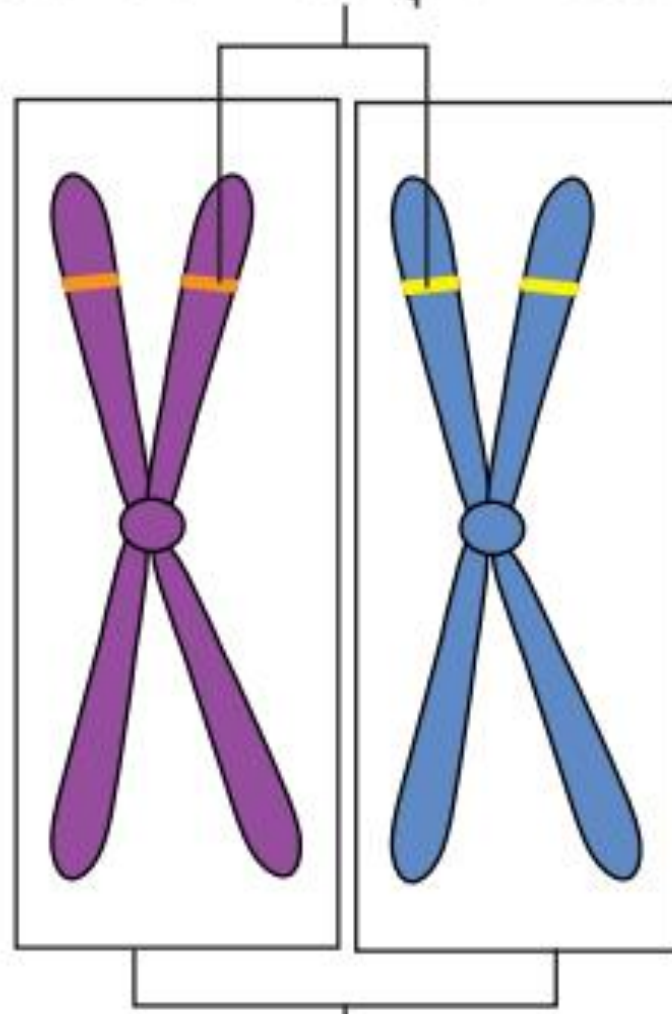
ฮอมอโลกัสโครโมโซม

ไซโทพลาซึม

ตำแหน่งของยีนที่ควบคุมลักษณะเดียวกัน

ฮอมอโลกัสโครโมโซม

แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นสูง

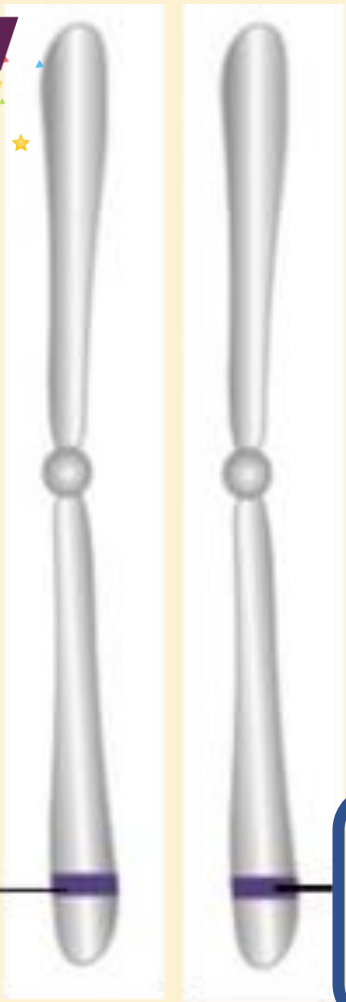
แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นเตี้ย

คำถาม

ถ้าถั่วลันเตามีโครโมโซม
ที่มียีนควบคุมลักษณะ
ความสูงของลำต้นตั้งภาพ
ถั่วลันเตาจะแสดง
ลักษณะใดออกมา

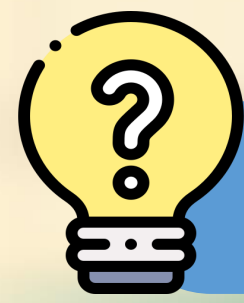

แอลลีลควบคุม ลักษณะต้นสูง

แอลลีลควบคุม ลักษณะต้นสูง

ภาพ ข

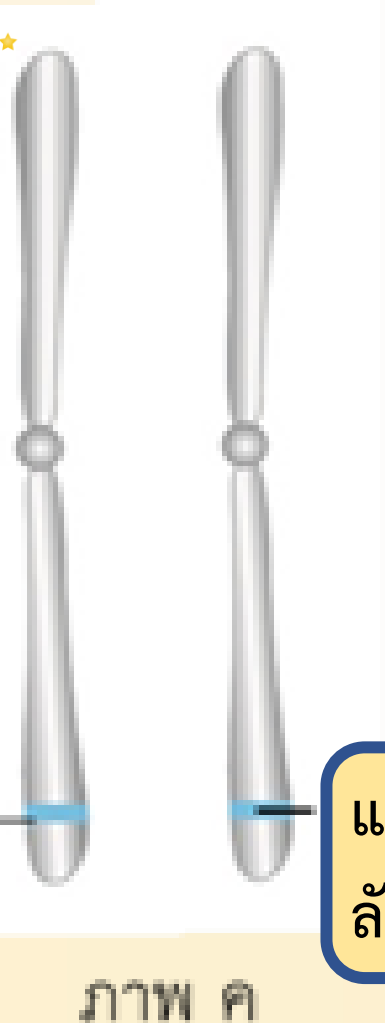

คำถาม

ถ้าถั่วลันเตามีโครโมโซม ที่มียีนควบคุมลักษณะ ความสูงของลำต้นตั้งภาพ ถั่วลันเตาจะแสดง ลักษณะใดออกมา

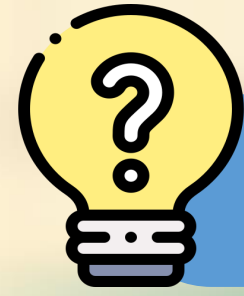

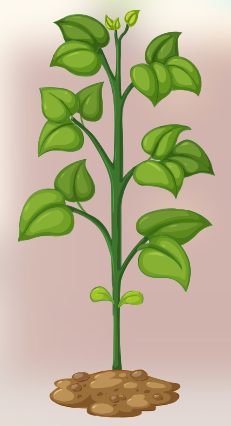
แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นเตี้ย

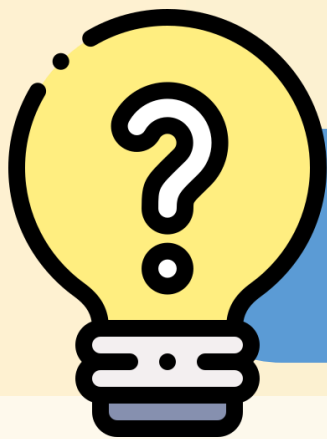
แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นเตี้ย

คำถาม

ถ้าถั่วลันเตามีโครโมโซม
ที่มียีนควบคุมลักษณะ
ความสูงของลำต้นตั้งภาพ
ถั่วลันเตาจะแสดง
ลักษณะใดออกมา

คำถาม

เพราะเหตุใดถั่วลิ้นเต่าในภาพนี้
จึงแสดงลักษณะเด่นสูง

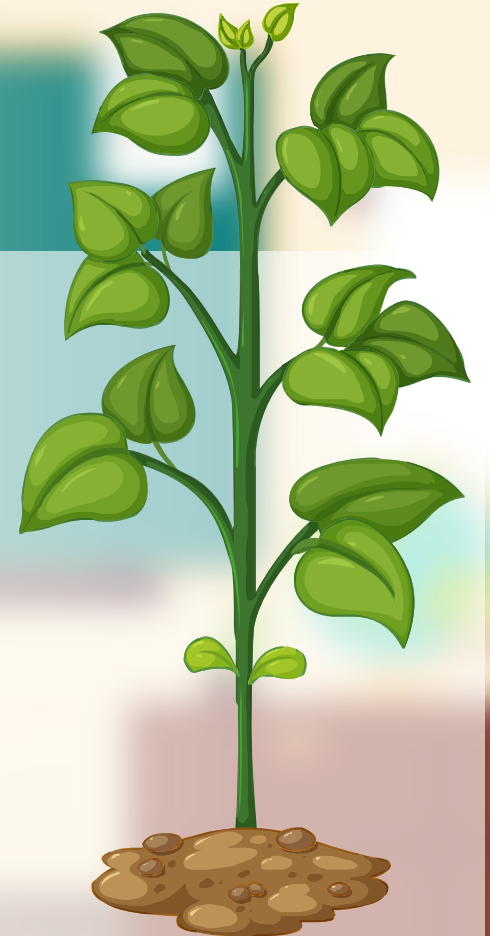
แอลลีลควบคุม
ลักษณะเด่นสูง

แอลลีลควบคุม
ลักษณะเด่นเตี้ย

คำตอบ

แอลลีลที่ควบคุมลักษณะต้นสูงเป็นแอลลีลเด่น
ข้ามแอลลีลด้อยที่ควบคุมลักษณะต้นเตี้ย
ต้นถั่วจึงแสดงลักษณะต้นสูง

จีโนไทป์

“รูปแบบคู่ของแอลลีล
บนฮอโมโลกัสโครโมโซม”

TT, AA, Aa

แอลลีลเด่น

นิยมใช้สัญลักษณ์เป็นอักษร
ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ ตัวเอียง

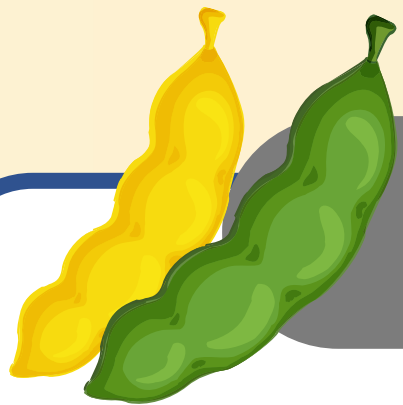
เช่น T เป็นแอลลีลเด่น ความคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นสูง

แอลลีลต้อย

นิยมใช้สัญลักษณ์เป็นอักษร
ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์เล็ก ตัวเอียง

เช่น t เป็นแอลลีลต้อย ความคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นเตี้ย

ตรวจสอบความเข้าใจ

กำหนดให้

T เป็นแอลลีลเด่น ควบคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นสูง

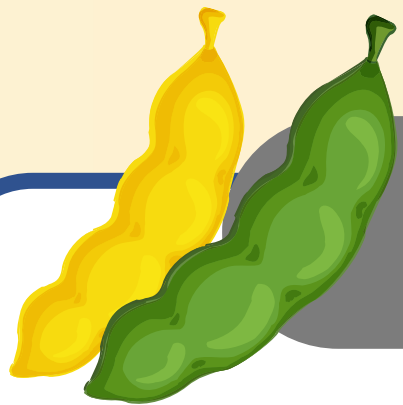
t เป็นแอลลีลด้อย ควบคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นเตี้ย

เขียนจีโนไทป์ในภาพนี้ได้อย่างไร

แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นสูง

แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นเตี้ย

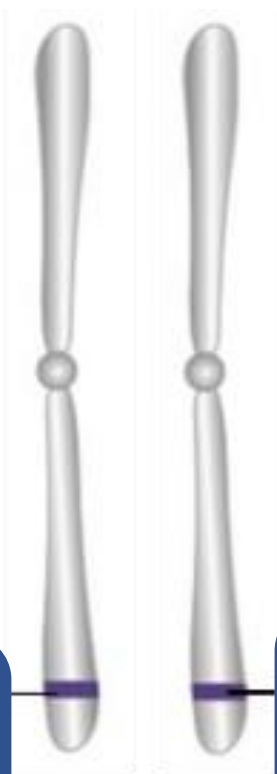
ตรวจสอบความเข้าใจ

กำหนดให้

T เป็นแอลลีลเด่น ควบคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นสูง

t เป็นแอลลีลด้อย ควบคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นเตี้ย

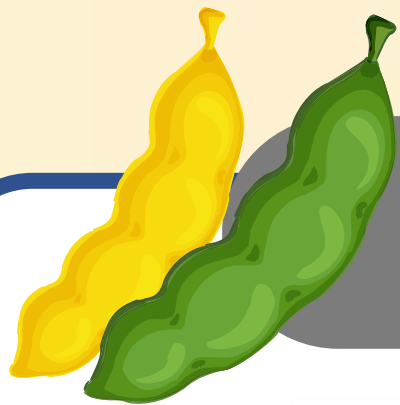
เขียนจีโนไทป์ในภาพนี้ได้อย่างไร

แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นสูง

แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นสูง

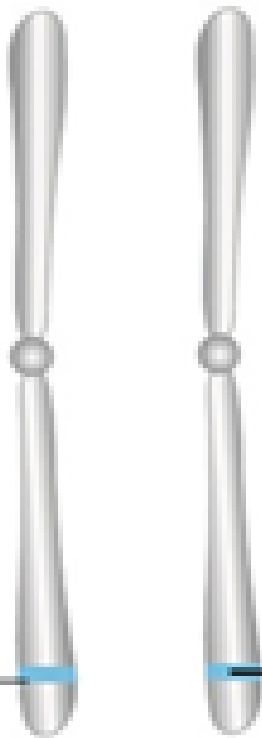
ตรวจสอบความเข้าใจ

กำหนดให้

T เป็นแอลลีลเด่น ควบคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นสูง

t เป็นแอลลีลด้อย ควบคุมลักษณะถั่วลันเตาต้นเตี้ย

เขียนจีโนไทป์ในภาพนี้ได้อย่างไร

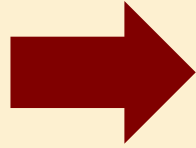
แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นเตี้ย

แอลลีลควบคุม
ลักษณะต้นเตี้ย

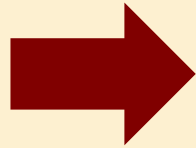

การเข้าคู่กันของแอลลีล

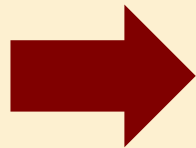
TT

Tt

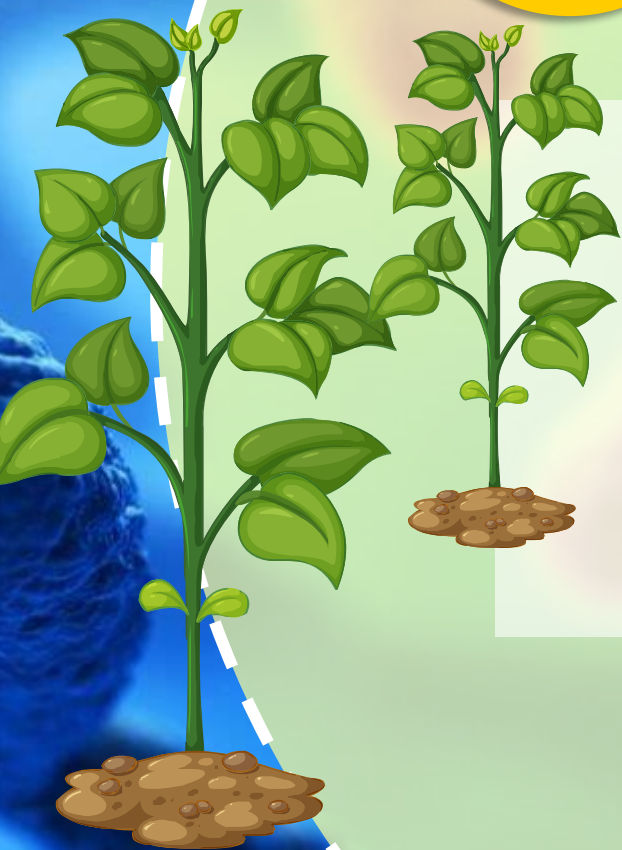
tt

ฟีโนไทป์

“ลักษณะที่ปรากฏ
ให้เห็น”

ช่วยกันคิด ช่วยกันตอบ

ยกตัวอย่าง ฟีโนไทป์ของคน

มา 5 ตัวอย่าง

มีลูกยิ้ม

ชื่อภาพ ผมหยิก สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565
ที่มา <https://pixabay.com/images/id-2041148/>

ผมหยิก

ชื่อภาพ dog สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2565
ที่มา <https://pixabay.com/images/id-1123016/>

ขนสีขาว

ชื่อภาพ ดอกไม้ สีสันเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565
ที่มา <https://pixabay.com/images/id-401490/>

ดอกสีขาว

ฝักสีเขียว

การทดลองของเมนเดล

ต้นถั่วดอกสีม่วงพันธุ์แท้

การผสมพันธุ์

ต้นถั่วดอกสีขาวพันธุ์แท้

การทดลองของเมนเดล

ต้นถั่วดอกสีม่วง
พันธุ์แท้

AA

+

ต้นถั่วดอกสีขาว
พันธุ์แท้

aa

ลูกรุ่นที่ 1

ผสมลูกรุ่นที่ 1 ในดอกเดียวกัน
ได้ต้นถั่วดอกสีม่วงทั้งหมด

การทดลองของเมนเดล

ต้นถั่วดอกสีม่วง
พันธุ์แท้

+

ต้นถั่วดอกสีขาว
พันธุ์แท้

ลูกรุ่นที่ 1

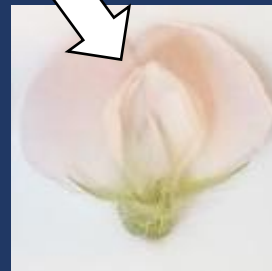

ผสมลูกรุ่นที่ 1 ในดอกเดียวกัน
ได้ต้นถั่วดอกสีม่วงทั้งหมด

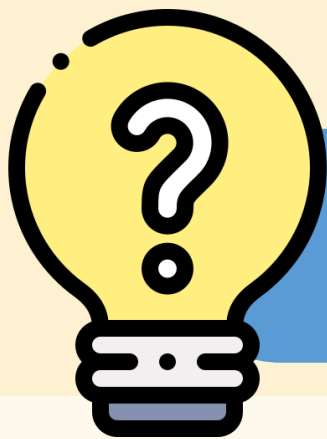
ลูกรุ่นที่ 2

ดอกสีม่วง

ดอกสีขาว

คำถามชวนคิด

เมนเดลนำถั่วรุ่นที่ 1 ที่เป็นลูกผสม โดยปล่อยให้ถั่วผสมตัวเอง
ได้ถั่วรุ่นที่ 2 ที่มีลักษณะเด่นต่อลักษณะด้อยในอัตราส่วน
ใกล้เคียง 3 : 1 นักเรียนคิดว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

ใบกิจกรรมที่ 1

โอกาสการเข้าสู่ของแอลลีล เป็นเท่าใด

ดาวน์โหลดใบความรู้ได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

โอกาสการเข้าสู่ของแอลลีลเป็นเท่าใด

จุดประสงค์

คำนวณและอธิบายโอกาสการเข้าสู่ของแอลลีล

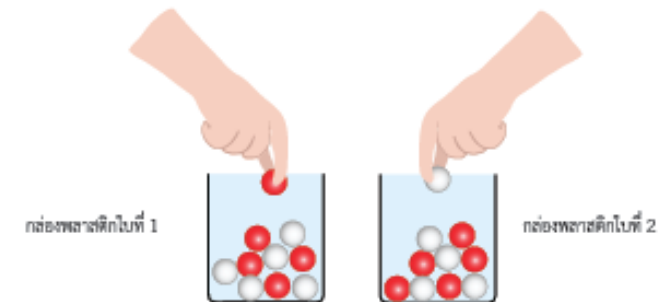
วัสดุและอุปกรณ์

1. ลูกปัดสีแดงและสีขาวรูปร่างเหมือนกันและขนาดเท่ากัน สีละ 10 เม็ด
2. กล่องหรือถ้วยพลาสติกทึบ 2 ใบ

วิธีการดำเนินการ

1. กำหนดให้ลูกปัดสีแดงแทนแอลลีล T ซึ่งเป็นแอลลีลเด่นควบคุมลักษณะต้นสูง และลูกปัดสีขาวแทนแอลลีล t ซึ่งเป็นแอลลีลคือควบคุมลักษณะต้นเตี้ย
2. นำลูกปัดสีแดงและสีขาวอย่างละ 5 เม็ด บรรจุลงในกล่องพลาสติกใบที่ 1 และ 2 ดังภาพ
3. ใช้มือคนลูกปัดในกล่องพลาสติกทั้ง 2 ใบให้ทั่วและหยิบลูกปัดจากกล่องทั้ง 2 ใบขึ้นพร้อมกัน ใบละ 1 เม็ด โดยไม่มอง บันทึกสีลูกปัดแล้วใส่กลับคืนกล่องพลาสติกตามเดิม
4. ทำข้อ 3 ซ้ำโดยหยิบลูกปัดอีก 99 ครั้ง รวมจำนวนครั้งในการหยิบ 100 ครั้ง นับจำนวนครั้งที่หยิบลูกปัดแล้วได้สีแดงทั้งคู่ สีแดงกับสีขาว และสีขาวทั้งคู่ จากนั้นคำนวณอัตราส่วนอย่างต่ำของการหยิบลูกปัดทั้ง 3 แบบ โดยนำตัวเลขที่เป็นจำนวนครั้งที่ได้จากการหยิบที่มีค่าน้อยที่สุดไปหารตัวเลขทุกตัว บันทึกผลลงในใบงานที่ 1 ตารางที่ 1
5. นำผลการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่มมากรวมกัน แล้วคำนวณหาอัตราส่วนอย่างต่ำของจำนวนครั้งในการหยิบลูกปัดทั้ง 3 แบบ โดยใช้วิธีเดียวกับข้อ 4 บันทึกผลลงในใบงานที่ 1 ตารางที่ 2

ภาพการจัดอุปกรณ์ใบกิจกรรม

ก่อนเริ่มทำกิจกรรม

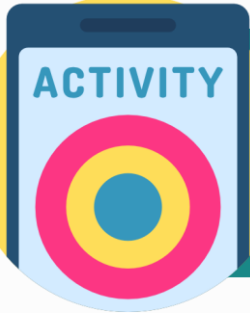
กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

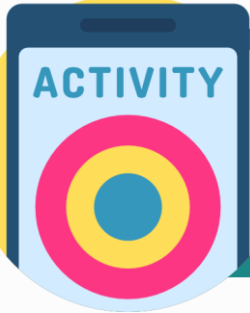

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

คำตอบ

การเข้าคู่ของแอลลีลโดยใช้ลูกบิดเป็น
แบบจำลอง

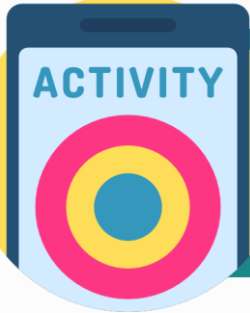
กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

คำตอบ

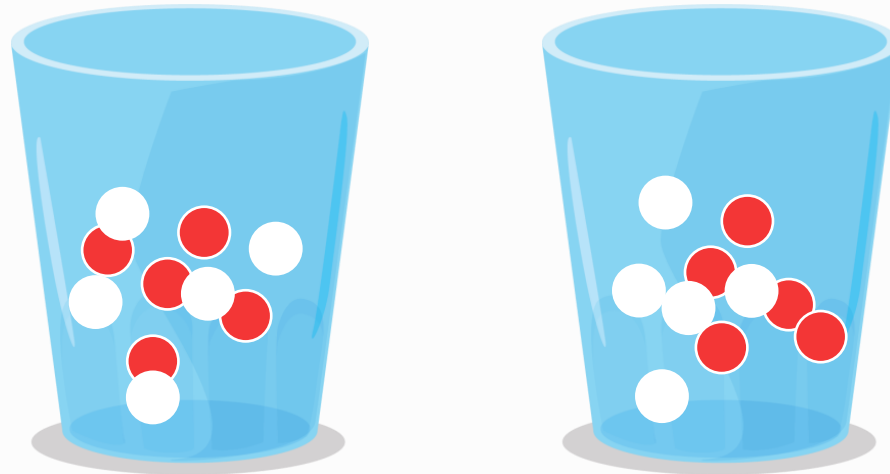
เพื่อคำนวณและอธิบายโอกาสการเข้าคู่ของ
แอลลีล

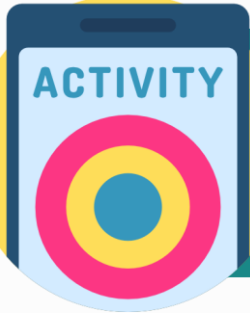
วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

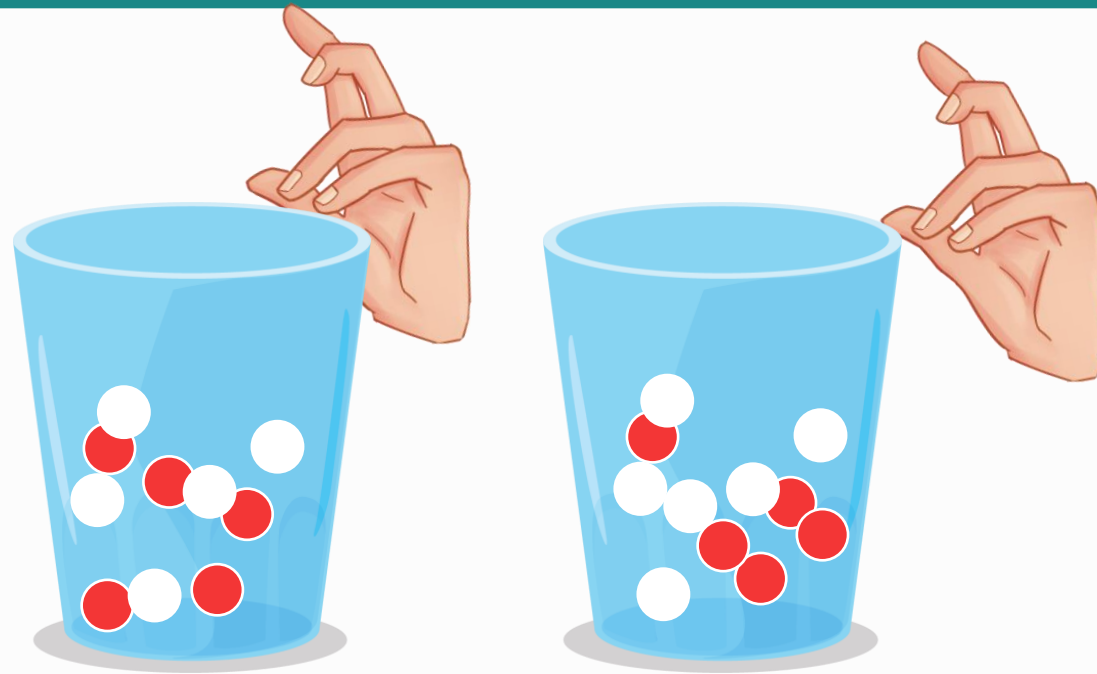
วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

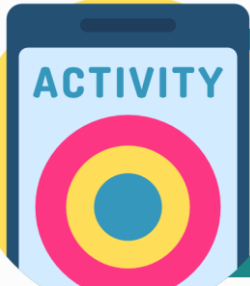
ใส่ลูกปัดสีแดงและสีขาวอย่างละ 5 เม็ดลงในกล่องพลาสติก 2 ใบ
คนให้ทั่ว

วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

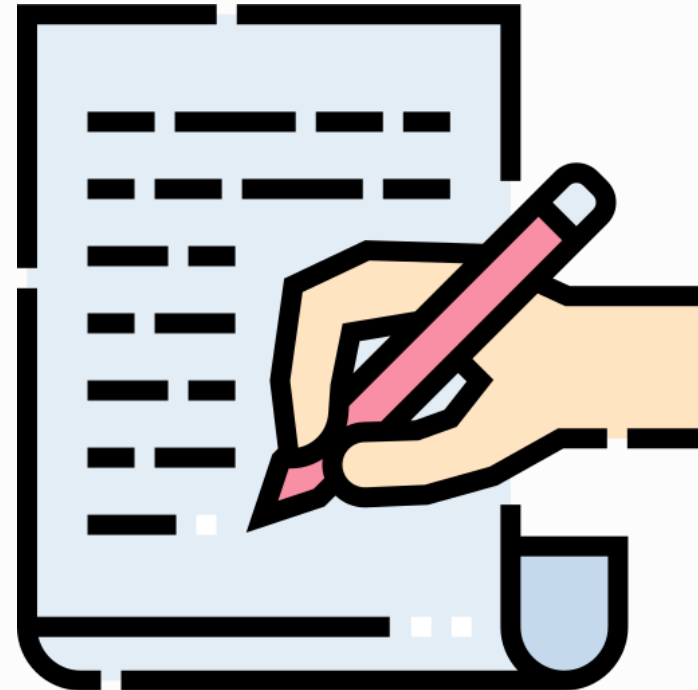

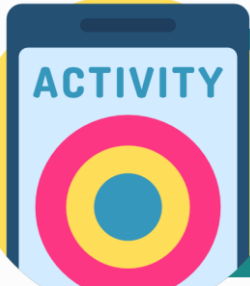
หยิบลูกปัดจากกล่องทั้ง 2 ใบ ใบละ 1 เม็ดพร้อมกัน

วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

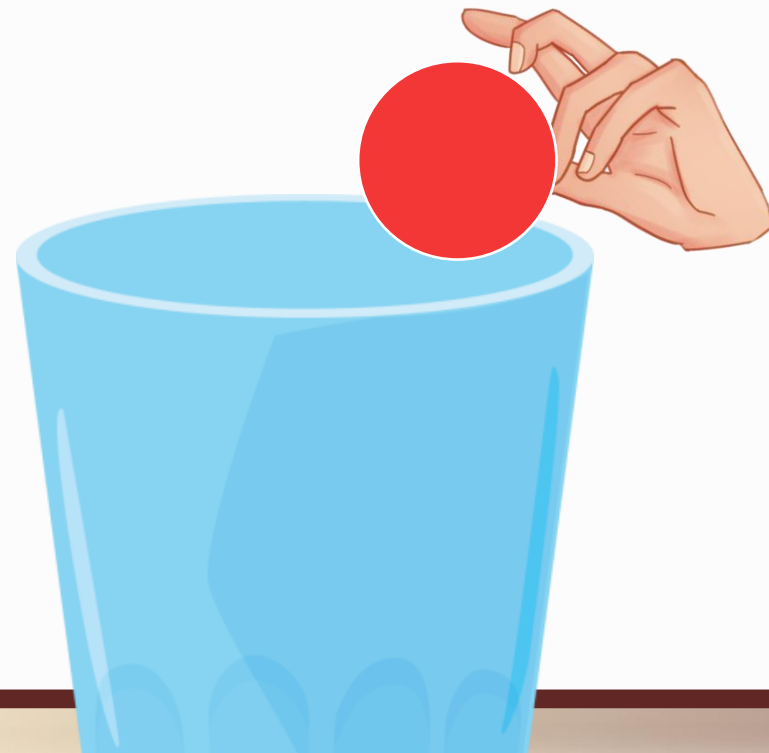
บันทึกรูปแบบของสีลูกปัด
ที่หยิบได้ในแต่ละครั้ง
จากนั้นให้ใส่ลูกปัดกลับคืน
ลงในกล่อง

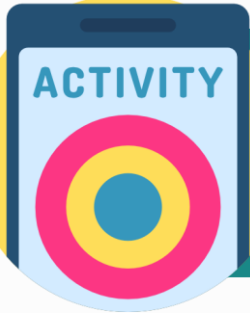

วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

ทำให้ครบ 100 ครั้ง
คำนวณอัตราส่วนจำนวน
ครั้งของรูปแบบของสีลูกปัด
ที่ยิบได้ทั้ง 3 แบบ

วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

ผลการทดลองของทุกกลุ่มมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย
คำนวณอัตราส่วนของจำนวนครั้งของรูปแบบของสี่ลูกปัด
ที่หยิบได้ของทั้งห้อง

ใบงานที่ 1

โอกาสการเข้าสู่ของแอลลีล เป็นเท่าใด

ดาวน์โหลดใบความรู้ได้จาก www.dltv.ac.th

ใบงานที่ 1

โอกาสการเข้าสู่ของแอลลีลเป็นเท่าใด

คำชี้แจง

ให้นักเรียนบันทึกผลการทำกิจกรรมในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 แล้วตอบคำถามท้ายกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ตารางที่ 1 จำนวนครั้งและอัตราส่วนของยีนที่หิบบได้ 3 แบบของกลุ่มที่ 1

จำนวนครั้งของสีลูกปัดที่หิบบได้			อัตราส่วนอย่างต่ำ
แดง-แดง (TT)	แดง-ขาว (Tt)	ขาว-ขาว (tt)	

ตารางที่ 2 จำนวนครั้งและอัตราส่วนของยีนที่หิบบได้ 3 แบบของทุกกลุ่มในห้อง

กลุ่ม	จำนวนครั้งของสีลูกปัดที่หิบบได้			อัตราส่วนอย่างต่ำ
	แดง-แดง (TT)	แดง-ขาว (Tt)	ขาว-ขาว (tt)	
1				
2				
3				
4				
รวม				

๑๗ คำถามท้ายกิจกรรม

1. อัตราส่วนอย่างต่ำของลูกปัดที่หิบบได้ทั้ง 3 แบบของกลุ่มเป็นเท่าใด

_____

_____

2. เมื่อนำผลรวมของการหิบบลูกปัดของทุกกลุ่มรวมกัน อัตราส่วนอย่างต่ำของลูกปัดที่หิบบได้เป็นเท่าใด เปรียบหรือแตกต่างจากผลการคำนวณของแต่ละกลุ่มอย่างไร

_____

_____

_____

ตารางบันทึกผลการทำกิจกรรม

กลุ่ม	จำนวนครั้งของสีลูกบิดที่หยิบได้			อัตราส่วนอย่างต่ำ
	แดง-แดง (TT)	แดง-ขาว (Tt)	ขาว-ขาว (tt)	

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

โอกาสเกิดจีโนไทป์และฟีโนไทป์ของรุ่นลูก

(2)

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง โอกาสการเข้าสู่
ของแอลลีลและลักษณะที่ปรากฏเป็นเท่าใด

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th